

Slutrapport – Folkbildningens Fria ProgramvaruGuide (FFPG)

Bakgrund

Den första idén kring att starta en guide om fria programvaror riktad till folkbildningen föddes den 15 juni 2009. Då anordnades en seminariedag om Open Source för folkbildningen i Folkbildningsrådets lokaler i Stockholm. Dagen arrangerades av en arbetsgrupp inom Folkbildningsnätet – alla folkhögskolors och studieförbunds gemensamma kommunikationsplattform. Omkring 50 representanter från 33 folkhögskolor och ett par studieförbund deltog. Dagen var uppdelad i föreläsningar av respresentanter från organisationerna Free Software Foundation Europe och Sveriges Kommuner och landsting under förmiddagen, samt workshops och diskussioner under eftermiddagen. Intresset var stort från representanterna från hela Sverige och en självklar fortsättning på detta första steg är att skapa en gemensam plattform för att sprida kunskap inom öppna och fria programvaror som även andra kan ha nytta av.

Bakom projektet står Folkbildningsföreningen i Malmö som är huvudman för Glokala Folkhögskolan och har sedan ett antal år tillbaka drivit utvecklingsprojekt inom området Open Source. Det började 2006 med EU-projektet Fri-IT vars syfte var att starta en verkstad och utbildningscentra där man arbetade med begagnade datorer installerade med GNU/Linux. Maskinerna samlades in från från lokala företag och myndigheter och lämnades sedan ut kostnadsfritt till ekonomiskt svaga ideella föreningar och privatpersoner. Detta EU-projekt avslutades men utvecklades vidare och bytte nu inriktning under 2007 genom projektsanslag från den statliga myndigheten Nationellt Centrum för flexibelt lärande och projektet Digitala Klyftan. Nu började man arbeta mer med pedagogik och bland annat distanskursen Linux för nybörjare utvecklades och genomfördes under 2008. Internt inom Glokala Folkhögskolan har även satsningar på öppna och fria program genomförts, där man t ex använder nästan uteslutande den fria kontorssviten Open Office i verksamheten.

Ett annat av Folkbildningsföreningens projekt som arbetat med öppna och fria datorprogram är det EU-finansierade projektet Infokoop & Service. Syftet är att arbeta med socialt företagande och arbetsträning för bl a Försäkringskassan inom området information, administration och service. Detta började under namnet Projekt Mötesplats under 2005 där man medvetet satsat på att i största möjliga utsträckning återanvända skänkta datorer med öppna och fria program i verksamheten, där man även under 2009 har börjat arbeta med delprojektet Open Web var syfte är att skapa kompetens kring området dynamiska webbplatser och avancerade hemsidesfunktioner. Inom detta fält har man hittills arbetat med det fria webbpubliceringsverktyget Joomla.

Projektorganisation

Projektet har genomförts i huvudsak på distans och i Glokala Folkhögskolans lokaler som t ex vid test av materialet bland skolans deltagare.

<i>Processledare & producent:</i>	Jörgen Qvartsenklint, projektledare, Glokala Folkhögskola
<i>Styrgrupp:</i>	Håkan Larsson, rektor, delat ledarskap Glokala Folkhögskolan Marie Hagström, rektor, delat ledarskap Glokala Folkhögskolan
<i>Referensgrupp:</i>	Jörgen Stigberg, lärare, Hagabergs Folkhögskola Andrei Matveyeu, IT- och Östersjöprofilansvarig, Litorina Folkhögskola Ola Hallqvist, mentor/stödresurs, Folkbildningens Öppna Lärresurser Emma Rydin, Processledare Watch-IT, Glokala Folkhögskolan Lars Qvist, lärare/IT-ansvarig, Kvarnby Folkhögskola Ernest Karlsson, lärare/systemansvarig, Mellansel Folkhögskola Carlos Soto-Thompson, IT-tekniker, Skurups Folkhögskola
<i>Materialtestare:</i>	Deltagare på Glokala Folkhögskolans kurser Allmän kurs med Glokala profil, Kvinnokurs Grund, Grundvux A, Grundvux B, Jörgen Stigberg Hagabergs Folkhögskola (Autofcc), Lars Qvist Kvarnby Folkhögskola (Autofcc), Ernest Karlsson Mellansel Folkhögskola (Autofcc), Per Andersson Stensunds Folkhögskola (Autofcc), Mathias Friman Birka Folkhögskola (Autofcc), Anonym på FBNwiki från Grönland (FirstClass Linux).

Projektets målgrupper/deltagare har varit alla intresserade där alla har varit välkomna men där fokus har varit på 70 deltagare på Glokala Folkhögskolan som har varit aktiva i 12 st workshops samt i projektets referensgrupp som består av 8 personer som arbetar på Glokala, Hagabergs, Litorina, Kvarnby, Mellansels och Skurups Folkhögskola. Dessutom har arbete genomförts i Folkbildningsnätets konferens "Fri programvara i folkbildningen" där ca 7 personer varit aktiva men som lästs av betydligt fler då det varit öppet för alla lokaladministratörer i hela Sverige. Ytterligare enstaka personer har medverkat internationellt och utanför folkbildningen.

Genomförande

Syftet med den fria programvaruguiden för Folkbildningen, som är riktad till alla på Folkhögskolor och Studieförbund, är att skapa en resurs för nybörjare som söker information via nätet om Fria programvaror, där produktionsprocessen är inspirerad av nätets delakultur. Materialet är som skapats är även riktat till pedagoger och it-ansvariga som behöver information, tips och material i sin verksamhet. Det som gjorts består av enkla och tydliga guider, både gjorda för att skrivas ut och för skärmvisning med korta videofilmer. Målet är att den som känner sig lite osäker vid en dator ska kunna lösa de flesta behov man har som människa i informationssamhället genom öppna och fria programvaror. Materialet som skapats efterhand under projektiden kommer så småningom att finnas tillgängligt på Folkbildningsnätets Pedagogiska Resurssidor, som levererats men försenats pga tekniskt plattformbyte. Allt har utarbetas på en wikisida (<http://sajtverkstan.net/FBNwiki/>) där alla som är intresserade har kunnat medverka. Genom projektets gång har man haft möjlighet att följa projektledarens blogg (<http://friit.se/projektsbloggen.html>).

Projektet har under verksamhetsåret producerat 9 videoguider, 8 hemsidesguider, 6 PDF-guider samt påbörjat ytterligare wikisidor inom diverse områden kring fria programvaror. En översikt över de klara guiderna finns på denna wikisida: http://sajtverkstan.net/FBNwiki/FFPG-index_guider

Totalt har det gjorts 12 workshops på Glokala Folkhögskolan inom områdena Wikipedia, Creative Commons, Fri programvara, OpenOffice, GIMP, Audacity, VLC Mediaplayer, Bambuser, samt

FBN Videomaten. Totalt har ca 70 personer medverkat, se mera information under rubriken Projektets målgrupper/deltagare ovan.

Till hjälp för utvecklingen av projektet har diskussioner och idéer förts på projektlistan, där 76 meddelanden utväxlats med referensgruppen. Detta med förebild från hur många Open Source projekt arbetar, där meddelandena automatiskt skickas tillbaka via en e-postserver till alla prenumererade på listan och som funkar i nästan alla mailprogram så att alla kan ta del och på så sätt kan medverka. Prenumeration på listan har varit helt öppen för allmänheten på nätet men ingen extern person har gått med under projektets tid.

Projektet har deltagit i en lärprocess men flera parter kring FirstClass Windows-klient om hur denna ska optimalt fungera mot Folkbildningsnätet i operativsystemet Ubuntu, som en handfull Folkhögskolor i Sverige använder. Detta har främst skett i konferensen Fria Program i folkbildningen, i samverkan med Ubuntu Sveriges Forum, privatpersonen Peter Curtis i UK, m fl med stor internationell spridning, via projektets wikisida.

En annan process som pågått är att lösa problem med FirstClass Linuxklient genom ett automatisk installationskript kallat Autofcc som främst pågått i konferensen Fria Program i folkbildningen via wikisidan där även en anonym person från Grönland medverkat på wikisidan.

Projektledaren medverkade som ordförande i en diskussionsgrupp på FOCUS 2010 den 30/11 2010.

En stor erfarenheter kring wikiverktyget Mediawiki som används av Wikipedia har byggts upp (se vidare under Vilken teknik nedan).

Projektet har genom ett längre blogginlägg skapat en orientering kring de olika fria CMS-verktyg som finns för att hantera hemsidor. Se <http://friit.se/projektsbloggen/104-orientering-i-hemsidesverktygens-djungel.html>

En kortare process som gjorts i projektet är att i samverkan med Sveriges Släktforsarförbunds wiki få till stånd en allmän integritetspolicy som använts på wikin, vilket var mycket enkelt då den ursprungligen var licensierad enligt Creative Commons. Se <http://friit.se/projektsbloggen/105-wikisidan-har-blivit-med-integritetspolicy.html>

En wikisida med detaljerade tekniska instruktioner kring hur man konverterar dynamiska hemsidor beroende av en databasserver och webbhotell till statisk HTML i arkiveringssyfte har skapats. Se <http://friit.se/projektsbloggen/120-hur-man-goer-om-en-dynamisk-hemsida-till-vanlig-html.html>

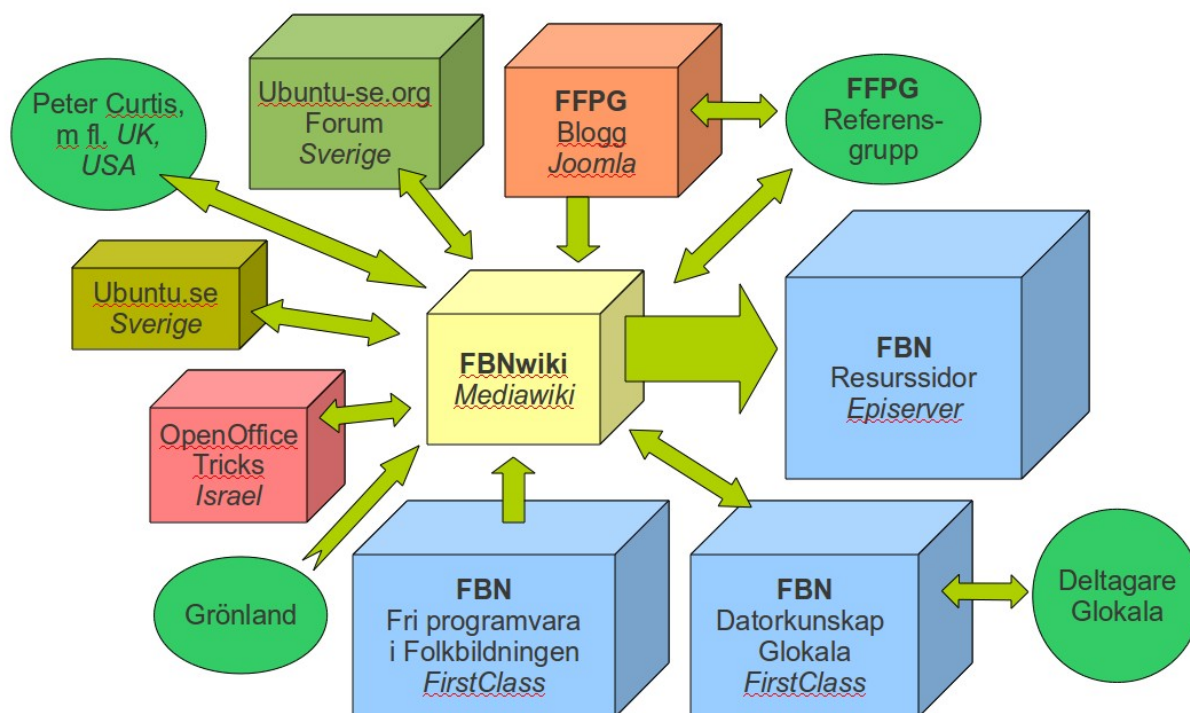
Efter ett inspirerande seminarie i Köpenhamn har Glokala Folkhögskolan påbörjat en utvecklingsprocess kring det fria och öppna lärsystemet Moodle 2.0, som ska testas på en kurs med 20 deltagare som ska pågå under sommaren/hösten 2011. Se <http://friit.se/nyheter/122-koepenhamsbesoek-om-moodle.html>

Projektet har i maj månad påbörjat ett försök till samarbete med olika communitys och individer inom Fri programvara-utveckling kring att skapa en skraddarsydd Linuxdistribution kallad "Ubuntu Folkbildning Remix" som ska vara mycket enkel att koppla upp sig med FirstClass mot Folkbildningsnätet med.

Det centrala verktyget för projektets arbetsflöde var varit Mediawiki, mest känt som programvaran som används på Wikipedia. Som plattform för bloggen som även den har varit ett viktigt verktyg,

användes CMS-verktyget Joomla. Genom att använda mycket länkar i e-postmeddelanden och andra hemsidor och forum direkt till wikisidor och blogginlägg har syftet att så enkelt som möjligt kunna få delaktighet genom total transparens i arbetssättet.

Se illustration över informations- och arbetsflödet:

Länk till grafiken ovan: http://sajtverkstan.net/FBNimage/download/ffpg_flow.pdf

Tidsplan

Den ursprungliga tidsplanen kunde inte följas efter halva tiden gått i prokektet pga förseningen av de nya pedagogiska resurssidorna. Men mycket uppnåddes ändå, se slutsatser nedan.

Slutsatser

De Open Source verktyg som projektet använt är mycket stabila och extremt flexibla verktyg. Projektets kompetens kring verktygen får anses vara relativt hög då projektledaren har 10 års erfarenhet av webbproduktioner med fria programvaror i webbhotellsmiljö, samt 15 års vana att arbeta i Open Source communities. Även om en del av verktygen inte var bekanta från början så fanns vana att hitta rätt enligt den kultur som finns runt wikis, mailinglistor, programförråd, versionshantering, det allmänna arbetssättet etc. Dock kan det vara vara en tröskel för den totalt oinvidge att t ex hitta rätt via sökmotorer och de allmänna rutinerna kring hur man hittar information inom ett fritt programvaruprojekt, men det har generellt blivit betydligt bättre de senaste åren med mera tydliga "HowTo's", tydligare nybörjarinformation etc.

En mera detaljerad reflektion med länkar finns i projektets produktionsbeskrivning:
http://sajtverkstan.net/FBNimage/download/FFPG_produktionsbeskrivning_20110415.pdf

Materialet som producerats har skrivande stund ännu inte nått Pedagogiska Resurssidorna pga att man drabbats av många månaders försening av en ny teknisk plattform där tanken var att man skulle arbeta mera aktivt med innehållet direkt i denna nya miljö och marknadsföra denna. Det kändes inte rätt att marknadsföra en tillfällig projektadress för framtida kontinuitet på sikt där det viktiga anslaget skulle vara den gemensamma folkbildningen under "ett samlat tak" på en central webbplats som Resurssidorna. Men förhoppningen är att hitta en lösning för att arbeta med detta när väl de nya resurssidorna är klara och igång. Vad det gäller produktionen av material så har det blivit mera på Desktop-sidan än på Webb-sidan då det föll sig mera naturligt med de workshops som gjordes där inget större intresse för dynamiska webbplatslösningar fanns bland deltagarna. Dock har en del tips kring webbverktyg gjorts i bloggen, på wikin och produktionsbeskrivningen. Vad det gäller testningen av materialet gjordes några försök att få med andra skolor/studieförbund utan framgång, via projektlistan och i konferensen Fri programvar i folkbildningen, samt via allmänna förfrågningar. Så vi fick fokusera på Lokalas deltagare i workshops. Spridningen i referensgruppen vad det gäller kön och geografisk placering var även den svår att rekrytera till, då de flesta tillfrågade och som visat intresse hade ont om tid för arbete i projektets referensgrupp.

Projektledaren har ännu en gång blivit påmind om att innehållsarbete alltid är mera tidskrävande än man först kan tro, men att man kan planera för att ens arbete når så många som möjligt genom flitigt (åter)användande av länkar, RSS-flöden till andra webbplatser och aktiviteter i forum och andra sociala medier. Vad det gäller engagemang och uppmuntra till ideella arbetsinsatser har detta visat sig betydligt svårare än vi först trodde, både bland deltagare, referensgrupp och allmänt intresserade ute på nätet.

Ett viktigt kontaktnätverk inom området Fri programvara inom folkbildningen, främst inom folkhögskolorna, har börjat byggas vidare och har efter tidigare erfarenheter stärkts ytterligare tack vare projektet. Dessutom har naturligtvis material kring Fri programvara producerats.

Det har varit mycket stimulerande att informera och visa upp möjligheter med Fri programvara då kunskapen kring detta varit klart låg. Totala nybörjare med låg it-erfarenhet har betydligt enklare att ta till sig programmen som för det mesta har en relativt intuitiv och kort inlärningskurva, medan mera avancerade datoranvändare med högre it-erfarenhet från "vanliga" proprietära programvaror såsom t ex Windows och Photoshop har varit mera skeptiska till att använda de fria alternativen.

Projektledarens kommentar (från FlexLär-konferensen Guld & Grus):

Det som varit positivt är den stora frihet jag fått i organisationen med mina öronmärkta måndagar och tisdagar där jag kunnat lägga energi och fördjupat mig ordentligt och kunnat jobba i lugn och ro med projektet. Teknik har inte varit ett bekymmer och jag har lärt mig enormt mycket om de fantastiska verktygen Mediawiki, har börjat lära mig det mycket användbara programmeringsspråket Zenity, fördjupat mig i Libre/OpenOffice och GIMP, nu på sluttampen även den nya lärplattformen Moodle 2.0 och mycket mer! De flesta deltagarna och kollegorna har varit ganska aningslösa om de fria verktyg och resurser som finns och hur det fungerar, vilket då har varit mycket stimulerande att nå ut med. Samverkan med andra organisationer har varit lokalt med SeniorNet Malmö där jag har haft ett utbyte med en av handledarna som arbetar på 5 av organisationens 8 st IT-caféer i Malmö där jag lyckats få upp ett intresse kring OpenOffice och GIMP då deras verksamhet annars är mycket uppknuten kring Microsofts produkter. På nätet har utbyte skett med communityn Ubuntu Sveriges Forum, den engelskspråkiga tipssajten OpenOffice Tips med mera. Stunderna på Skype med Menor-Ola har varit mycket givande!

Det har varit svårt att välja vilken väg projektet skulle gå då möjligheterna varit så många. Har försökt "spinna vidare på trådar" jag trott på vilket ibland varit resultatlöst. Min grundtanke var att hitta frivilliga som ville fördjupa sig och bidra och dela, främst från Folkhögskolor som haft verksamhet kring fria programvaror, men detta har genomgående varit ett problem (tidsbrist?) vilket resulterat i att jag gjort i princip allt produktionsjobbet där jag hade hoppats mera på deltagare och att andra skulle engagera sig. Efter årsskiftet öppnades wikin helt och hållet för anonym redigering där det tidigare kravet om registrering togs bort för att förenkla bidrag. Strax efter detta fick wikin sitt första anonyma bidrag från Grönland på danska, vilket verkligen var oväntat! Under en period ökade trafiken på wikin med 10 ggr jämfört med tidigare och massor av besökare tittade men tyvärr, väldigt få skrev och bidrog. Vad det gäller referensgruppen har några guldkorn och idéer uppkommit på projektets e-postlista, men många i referensgruppen har haft dåligt samvete för att de inte haft tid. Detsamma gäller styrgruppen och stundtals har det känts ensamt att driva projektet. Jag har försökt bemöta problemen genom påminnelse-mail och vänliga påpekande om man haft möjlighet att träffats.

Projektets utvärdering som i huvudsak är denna slutrapport men även produktionsbeskrivning och metodhandledning har sammaställt av projektledaren med stöd av referensgruppen och projektets styrgrupp. Arbetet har skett kontinuerligt via främst projektlistan för referensgruppen och mail samt fysiska möten med ledningsgruppen. Resultatet är att kompetensen kring Fria programvaror för alla parter har höjts och ett nätverk av interna och externa individer har stärkts. Samt att ett material skapats som kan vidareutvecklas av oss eller någon annan då det licensierats enligt Creative Commons.

Då marknadsföringen av projektet inte kommit igång då materialet inte kunnat presenterats på det sätt som ursprungligen planerades pga tidigare omnämnda skäl, dvs på resurssidorna, har tanken med en huvudsponsor till projektet inte kunnat förverkligas ännu. Förhoppningen är att nya finansieringsvägar för att vidareutveckla guiden kommer att lösas under hösten.

Glokala Folkhögskolans huvudman Folkbildningsföreningen i Malmö har under snart 5 år drivit olika projekt inom området Fria programvaror och har stor erfarenhet kring att hitta samarbetspartners i en omfattande och bred projektverksamhet. Användandet av fria programvaror är en del av verksamheten och därför faller det sig naturligt att fortsätta arbeta vidare på denna linje. Många tidigare kontakter som fanns även innan projektet startade har ännu inte kontaktats då projektet inte ännu nått denna fas, men vi är positiva och fullt övertygade om att vi kommer att kunna vidareutveckla våra idéer framöver.

Vad det gäller projektets modell så hoppas vi att detta ska inspirera andra. Dels att materialet som gjorts kan tas över av vem som helst, där projektbeskrivningen och metodhandledningen kan vara en inspirationskälla för alla som är intresserade. Men även själva bloggen och wikin kan bli en inspiration för många på även oväntade sätt, då allt innehåll är ordentligt upplänkat i sökmotorer på nätet. Dessutom finns möjligheter för framtida samarbeten fortfarande kvar så länge materialet ligger ute på nätet, vilket är ambitionen och planerna just nu.

Om utvecklingen av flexibelt lärande: Glokala kommer att fortsätta sitt tidigare arbete genom främst FirstClass och Folkbildningsnätet men kommer även att prova annorlunda lärplattformar såsom Wordpress och Moodle vid behov. Idag har nästan alla ordinarie kurser någon form av digital plattform vilket vi vill utveckla vidare och förbättra. På sikt vill vi även få med våra korta kurser.

Ekonomisk rapport

Kostnader

Verksamhet	3087
Personal	179600
Övrigt	10000
Summa kostnader	192687

Intäkter

Intäkter samverkansparter	150000
Övriga intäkter	1400
Sökandes egen insats	41287
Beviljat bidragbelopp	150000
Summa intäkter	192687

Kommentarer till den ekonomiska rapporten:

Materialet som projektet producerat har levererats till redaktören för Folkbildningsnätets pedagogiska resurssidor, men då det nya tekniska plattformen för de nya resurssidorna drabbats av förseningar på mer än 6 månader och är i skrivande stund inte klart, så har inte den planerade marknadsföringen kunnat genomföras som ursprungligen budgeteras under aktiviteter (externa tjänster, samt delvis resor och möteskostnader). Posten Intäkter/Egeninsats avser administration 15000 och ledning 41287 kr.